

Jaký byl pro želvy rok 2022?

Hana Svobodová

Letos jsme se po pandemii covid-19 konečně dočkali a do Indonésie se opět vydalo několik našich dobrovolníků. Přímá ochrana na plážích pokračovala den za dnem na Lembatě a nově začala i na Srí Lance. V uplynulém roce se podařilo před pytláky zachránit více než 3 500 snůšek mořských želv. Do moře se tak hned po vylíhnutí dostalo cca 200 000 malých želv. Věříme, že mnoho z těchto želv přežije, a pomůže tak svému druhu dostat se z hrozby vyhynutí a plnit důležité role v oceánech. Věříme, že se už pomalu mění i pohled na držení zdravých želv v bazénech. Mnoho lidí už ví, že jde o turistickou past. Pokud budou mít i další lidé dostatek informací a budou se o problémy zajímat, zjistí, že i správný výběr návštěvy ochranného centra může mít na ochranu opravdu dopad.

I přes dlouhá jednání se nám nepodařilo vyřešit problémy v oblasti Berau, a tak jsme přesně po pěti letech, k 30. září, bohužel museli ukončit spolupráci s místní organizací Konservasi Biota Laut Berau. Jsme ve spojení s lidmi z tamního úřadu pro životní prostředí, naše kolegyně Juli spolu s lokální neziskovou organizací jedná s vládou a snaží se o opětovné zavedení efektivní ochrany želv. Na místě stále zajišťujeme vzdělávání a rozvoj místních obyvatel. Díky našim workshopům se v oblasti již nepotkáte s výrobky ze želvoviny. Místní začali dělat suvenýry z kokosových ořechů, což je běžně dostupný materiál, který se považuje za odpad. Dají se z něj však vyrobit skvělé věci. Změně pomáhají i místní učitelé. Vytváření výrobků z kokosu je nyní jednou z možností projektové výuky na ostrově Maratua. Žáci druhého stupně základní školy si tak přišli vyzkoušet výrobu a zjistili, proč je lepší dělat suvenýry z kokosu než ze želvoviny. Na tento trvale udržitelný projekt, který má za cíl zlepšovat kvalitu života místních obyvatel a zmenšovat jejich závislost na nelegálních způsobech rybolovu i využívání želv, jsme velmi hrdí. Od začátku spolupráce včetně roku 2022 bylo v Berau do moře vypuštěno už více než čtyři miliony zachráněných želv. Z tohoto počtu by se zhruba 10 000 mohlo dožít dospělosti. Současná populace karet obrovských je zhruba 150 000. 10 000 zachráněných želv je už velké číslo. A bez našeho úsilí a vaší pomoci by to nebylo možné.

Na Lembatě, dalším ostrově na jihovýchodě Indonésie, kladou vejce karety pravé, karety obrovské a karety zelenavé. Není tu sice tisíce hnízd ročně jako v Berau, ale ochranu je třeba rozšiřovat o další oblasti, kde mohou želvy klást bezpečně vejce. Místní organizace Sehabat penyu Loang, kterou podporujeme, navíc úzce propojuje ochranu želv s životem komunity. Kromě přímé ochrany želv na čtyřech plážích se místní tým věnuje i vzdělávání a rozvoji obyvatel ostrova. Při vypouštění právě vylíhlých želv dělají ochranáři osvětu na pláži a uklízí odpadky. Letos nás potěšilo i několik návštěv skautů. Malé želvy vypouštěl spolu s ochranáři i nejslavnější muž indonéského tiktoku Marlon Abraham. To je velmi důležité pro šíření informací o situaci želv, jejich roli v oceánech, ohrožení a způsobech pomoci mezi Indonésany. Na Lembatu přijeli také čtyři dobrovolníci z Čech. Přivezli ochranářům chybějící vybavení a dovezli i vzdělávací materiály. Ty byly využity při učení dětí o želvách, angličtině, ale třeba i o odpadech. Dobrovolníci spolu s ochranáři a dalšími lidmi z vesnice Loang sázeli semínka stromů a před koncem roku již malé stromky sázeli na pláže všude tam, kde ochranáři vyhodnotili, že stromky pomohou proti erozi. Všichni doufáme, že kořeny stromků opravdu udrží půdu na místě a místní pláže se nebudou tak rychle zmenšovat.

Želvy asi cítí, že je místní mají opravdu rádi, a tak jich zde pomalu přibývá. Když v říjnu silný vítr a déšť zničil původní chráněnou část pláže, rozhodli jsme se stavbu nejen spravit, ale i zvětšit a udělat ji pevnější a odolnější. Ochranáři ke stavbě použili i naplavené dřevo z pláže. A ta nejlepší zpráva: během jediného měsíce okolo Vánoc přišlo na Lembatu naklást vejce deset karet pravých. Je to pozoruhodné, v tomto období tu obvykle želvy nejsou. A navíc nakladly rekordní počty vajec! Běžně je ve snůšce okolo sto vajec, ale „vánoční“ želvy nakladly 134, 149, 182 a jedna dokonce 220 vajec!

I na Lembatě je ale pořád na čem pracovat. V září naši ochranáři našli na pláži želvu přivázanou u stromu. Nejspíš ji někdo našel, když přišla na souš klást vejce, a přivázal ji, aby ji mohl druhý den sníst či prodat na maso. Ochranáři želvu odvázávali a pustili do moře. Našli dokonce i vejce, která předtím nakladla a přemístili je do chráněné části pláže. Dobrovolníci zase na trhu objevili dva stánky, kde se prodávají suvenýry ze želvoviny. Oba tyto příklady ukazují, že je stále potřeba osvěta, vzdělávání a rozvoj místních. A proto si ceníme třeba i toho, že místní začali tkát symbol želvy do svých tradičních látek ikat.

Po téměř pěti letech domlouvání jsme se na přelomu února a března opět dostali na Srí Lanku a začali jsme s projektem zkvalitnění ochrany mořských želv. Na místě se rozjelo mnoho aktivit: monitoring aktuální situace záchranných center; schůzky s úředníky z ministerstva i s ochranáři z chráněných oblastí; navrhování vzorového centra na ochranu želv; rozhovory s rybáři z tamních komunit; podpora zodpovědné lokální výroby místními ženami a mnoho dalšího. Pět ze šesti navštívených center drželo zdravá, čerstvě vylíhlá mláďata v bazénech. Pro efektivní ochranu je třeba mláďata hned po vylíhnutí vypustit do moře. Proč? Želvy v bazénu nemohou pořádně plavat: nejsou zde vlny, a tak mláďatům zakrní svaly; není zde hloubka, a tak se jim nevyvinou dostatečně plíce; nemají přirozenou potravu, a především ztratí instinkt, kam se v dospělosti vrátit naklást vejce. Navíc, centra často vykupují vejce od místních, což podporuje nelegální krádeň vajec z pláží. Když jsme Srí Lanku kvůli politické situaci nemohli znovu navštívit v létě minulého roku, rozhodli jsme se pomoci alespoň na dálku. Naše spolupracovnice Jana udělala mezi centry telefonický průzkum o tom, jak zvládají krizi a jak fungují. Radost máme ze spolupráce se záchranným centrem Rekawa, které (nejen) dle našeho výzkumu zajišťuje nejlepší ochranu želv na Srí Lance. Jediné, co je trápí, jsou turisté. Ti totiž nedodržují pravidla, svítí želvám ostře bílým světlem do očí, jsou hluční, blokují samici přístup do moře po naklazení vajec a sahají na ni... S managementem centra jsme domluvili změnu návštěvního řádu a náš spolupracovník Petr, spolu s Davidem, vytvořil informační materiály a cedule pro turisty. Pomozte nám v naší misi a cestujte zodpovědně i vy. Říkejte ne turistům, kteří se nechovají, jak mají. Pokud dostatek z nás řekne ne, mohou se dít velké věci. Každý zodpovědný cestovatel se totiž počítá.

V České republice proběhlo v uplynulém roce padesát dva vzdělávacích programů. Dvě další přednášky byly online. A práce s žáky a studenty je opravdu nabízející. Většinou jsou aktivní a mají spoustu otázek. Můžeme spolu diskutovat a často jsem na konci dojatá, když děkují za to, co děláme a chtějí sami pomoci. To nám dodává motivaci pokračovat v našem úsilí. Vzbudit v někom empatii k přírodě, dát mu informace a povzbudit ho k činu mi přijde velmi důležité. A to, že žáci a studenti pro ochranu želv skutečných činů udělali spoustu, to dokazují příběhy ze škol. Na ZŠ a MŠ Pražská ve Znojmě

například paní učitelka připravila aktivity pro děti ve čtvrté třídě tak, že se téma mořských želv celý týden prolínalo téměř všemi předměty. V Libereckém kraji díky projektu Učíme se o přírodě a pomáháme jí doma i ve světě proběhlo šestnáct interaktivních dílen i odborných přednášek. Podařilo se také uspořádat šest výstav z dění v našem projektu. Za velký úspěch v ČR považují uzavření spolupráce s Ostravskou univerzitou, konkrétně s Centrem mezinárodní spolupráce. To koordinuje mobilitní program OU Aid, který má za cíl zapojit studenty do dobrovolnictví v rozvojových zemích. Je úžasné, že letos vybraní – Eva, Zdeněk a Anička – jsou akční už před výjezdem, založili iniciativu Dobrovolně na Vlně a v prosinci měli v Ostravě několik akcí na zvyšování informovanosti na ochranu mořských želv. Jsem ohromně vděčná za takto akční lidi, které kolem sebe mám. Více informací o programu Chráníme mořské želvy z. s. najdete na www.morskezelvy.cz Kdybyste chtěli pomoci, určitě se ozvěte. Jsme rádi za podporu i v České republice. Pokud byste chtěli pomoci finančně, budeme vděční za jakoukoli částku na transparentní účet organizace – 2101346384/2010.

To, co každý z nás udělá, má váhu. Nemůžeme žít, aniž bychom nějakým způsobem neovlivňovali svět okolo sebe – a máme na výběr, jaký vliv to bude. Děkujeme.

Foto 1 a 2: Zvětšili jsme chráněnou část pláže na ostrově Lembata.

Foto 2

Foto 3 až 5: Karety právě kladly naprosto mimo sezonu a ještě rekordní počty vajec.

Foto 4

Foto 5

Foto 6: V Berau dál probíhá vzdělávání dětí a rozvoj místních obyvatel.

Foto 7 až 8: Sázíme stromy, abychom zabránili erozi pobřeží.

Foto: 8

Foto 9: Držení zdravých želv v bazénech není ochrana!

Foto 10: Naše vzdělávací materiály se používají už na 3 kontinentech.

Foto 12

Foto 11 až 12: Do moře jsme vypustili už více než 4 miliony právě vylíhlých želv.

Foto 13: Před ochranáři na Lembatě smekám.

Foto 14: Poly si spolu se skauty povídá o želvách, jejich ohroženích a ochraně.

Foto 15: Ambasadorka Indonéské republiky podporuje ochranu želv.